Štvrtok 11. novembra 2021

P9_TA(2021)0452

Európsky vzdelávací priestor: spoločný celostný prístup

Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. novembra 2021 o európskom vzdelávacom priestore: spoločný celostný prístup (2020/2243(INI))

(2022/C 205/02)

Európsky parlament,

— so zreteľom na články 165 a 166 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,

— so zreteľom na článok 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii a na Protokol č. 2 o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality,

— so zreteľom na článok 14 Charty základných práv Európskej únie,

— so zreteľom na prvú zásadu Európskeho piliera sociálnych práv,

— so zreteľom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, a najmä cieľ udržateľného rozvoja OSN č. 4,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 30. septembra 2020 o vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 (COM(2020)0625),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 30. septembra 2020 s názvom Akčný plán digitálneho vzdelávania 2021 – 2027: Prispôsobenie vzdelávania a odbornej prípravy digitálnemu veku (COM(2020)0624),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 1. júla 2020 o európskom programe v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť (COM(2020)0274),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 22. mája 2018 s názvom Budovanie silnejšej Európy: význam politík v oblasti mládeže, vzdelávania a kultúry (COM(2018)0268),

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 14. novembra 2017 s názvom Posilňovanie európskej identity vzdelávaním a kultúrou (COM(2017)0673),

— so zreteľom na uznesenie Rady z 26. februára 2021 o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030) ([1]),

— so zreteľom na závery Rady zo 17. mája 2021 o rovnosti a inklúzii vo vzdelávaní a odbornej príprave s cieľom podporiť úspech vo vzdelávaní pre všetkých ([2]) a o iniciatíve „Európske univerzity“ – prepojenie vysokoškolského vzdelávania, výskumu, inovácie a spoločnosti: príprava podmienok pre nový rozmer európskeho vysokoškolského vzdelávania ([3]),

([1]) Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021, s. 1.
([2]) Ú. v. EÚ C 221, 10.6.2021, s. 3.
([3]) Ú. v. EÚ C 221, 10.6.2021, s. 14.

Štvrtok 11. novembra 2021

— so zreteľom na závery Rady z 12. mája 2009 o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020) ([4]),

— so zreteľom na odporúčania Rady z 22. mája 2018 o presadzovaní spoločných hodnôt, inkluzívneho vzdelávania a európskeho rozmeru výučby ([5]) a o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie ([6]), z 26. novembra 2018 týkajúce sa podpory automatického vzájomného uznávania kvalifikácií získaných v rámci vysokoškolského vzdelávania, vyššieho sekundárneho vzdelávania a odbornej prípravy a výsledkov študijných pobytov v zahraničí ([7]), z 22. mája 2019 týkajúce sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve ([8]) a o komplexnom prístupe k výučbe a učeniu sa jazykov ([9]) a z 20. decembra 2012 o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa ([10]),

— so zreteľom na Parížsku deklaráciu zo 17. marca 2015 o podpore občianstva a spoločných hodnôt, ako sú sloboda, tolerancia a nediskriminácia, prostredníctvom vzdelávania,

— so zreteľom na správu Eurydice z 24. marca 2021 o učiteľoch v Európe: kariéra, rozvoj a spokojnosť, ako aj na štúdie uverejnené tematickou sekciou pre štrukturálne politiky a politiky súdržnosti Generálneho riaditeľstva pre vnútorné politiky v októbri 2020 s názvom Smerom k európskemu vzdelávaniu – kritické perspektívy budúcich výziev a v máji 2021 s názvom Vzdelávanie a mládež v Európe po pandémii COVID-19 – účinky krízy a politické odporúčania,

— so zreteľom na štúdiu, ktorú vo februári 2021 uverejnila tematická sekcia pre štrukturálne politiky a politiky súdržnosti Generálneho riaditeľstva pre vnútorné politiky s názvom Realizácia európskeho vzdelávacieho priestoru: stav vecí, výzvy a vyhliadky,

— so zreteľom na štúdiu, ktorú v máji 2018 uverejnila tematická sekcia pre štrukturálne politiky a politiky súdržnosti Generálneho riaditeľstva pre vnútorné politiky s názvom Európska identita,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 25. marca 2021 o formovaní politiky digitálneho vzdelávania ([11]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 11. decembra 2018 o vzdelávaní v digitálnej ére: výzvy, príležitosti a ponaučenia pre tvorbu politík EÚ ([12]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 12. júna 2018 o modernizácii vzdelávania v EÚ ([13]),

— so zreteľom na stanovisko Európskeho výboru regiónov z 19. marca 2021 s názvom Vytvorenie európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 ([14]),

— zo zreteľom na článok 57 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci,

— so zreteľom na správu Výboru pre kultúru a vzdelávanie (A9-0291/2021),

A. keďže každý má právo na vzdelanie a na prístup k odbornému a ďalšiemu vzdelávaniu;

([4]) Ú. v. EÚ C 119, 28.5.2009, s. 2.
([5]) Ú. v. EÚ C 195, 7.6.2018, s. 1.
([6]) Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1.
([7]) Ú. v. EÚ C 444, 10.12.2018, s. 1.
([8]) Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 4.
([9]) Ú. v. EÚ C 189, 5.6.2019, s. 15.
([10]) Ú. v. EÚ C 398, 22.12.2012, s. 1.
([11]) Prijaté texty, P9_TA(2021)0095.
([12]) Ú. v. EÚ C 388, 13.11.2020, s. 2.
([13]) Ú. v. EÚ C 28, 27.1.2020, s. 8.
([14]) Ú. v. EÚ C 175, 7.5.2021, s. 6.

B. keďže proces európskej integrácie, jednotný trh EÚ a ďalšie politiky EÚ prispeli, aj keď rozdrobeným spôsobom, k prirodzenému vývoju európskeho vzdelávacieho priestoru, ktorý sa historicky opiera o tradície európskeho humanizmu a o základné práva a hodnoty;

C. keďže konečným cieľom je vytvoriť európsky vzdelávací priestor zdola nahor so spoločnými cieľmi európskej politiky, ktoré zaručia kvalitné, inkluzívne a prístupné vzdelávanie, posilnia výmenu osvedčených postupov a zabezpečia účinný rámec pre európsku mobilitu, čo si vyžaduje odstránenie existujúcich prekážok, využívanie európskych nástrojov a podporu vývoja politiky na vnútroštátnej a európskej úrovni s cieľom prispôsobiť vzdelávacie systémy na riešenie klimatickej krízy a umožniť úspešnú ekologickú a digitálnu transformáciu;

D. keďže vzdelávanie treba širšie vymedziť ako „celoživotné vzdelávanie“, ktoré zahŕňa predprimárne až terciárne vzdelávanie vrátane odborného vzdelávania a prípravy (OVP), ako aj neformálne a informálne vzdelávanie a je zamerané na získavanie prierezových zručností, ktoré každému umožnia rozvoj osobnostného a profesijného potenciálu, plnú účasť na živote spoločnosti a úspešné zvládnutie prechodu na trh práce;

E. keďže výzvy, ktorým dnes čelí EÚ a jej členské štáty, vrátane nedostatku konkurencieschopnosti, zmeny klímy, digitálnej transformácie spoločnosti, rôznych foriem extrémizmu a populizmu, dezinformácií, oslabovania vzdelávania podloženého faktmi a zhoršovania existujúcich nerovností v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 si môžu vyžadovať vhodný a spoločný európsky postup;

F. keďže pandémia negatívne zasiahla celý vzdelávací sektor a existujúce rozdiely v oblasti vzdelávacích infraštruktúr, odborných znalostí a prístupu k zdrojom sa v rámci jednotlivých členských štátov a medzi nimi, ako aj medzi rôznymi úrovňami a typmi vzdelávania počas pandémie ochorenia COVID-19 ešte zvýraznili, a to hlavne v dôsledku zväčšenia nerovností vrátane chýbajúceho prístupu k infraštruktúre IT v prípade ľudí zo sociálno-ekonomicky znevýhodneného prostredia, čo má negatívny dosah na prístup k vzdelávaniu;

G. keďže prezenčné vzdelávanie má stále zásadný význam pre intelektuálny aj osobnostný rozvoj študentov;

H. keďže Parlament vyzval členské štáty, aby uprednostňovali investovanie do vzdelávania a odbornej prípravy, napríklad vyčlenením aspoň 10 % svojich rozpočtov určených na obnovu a odolnosť na príslušné politiky, a požadoval podstatne vyšší rozpočet pre program Erasmus+, pretože výdavky na vzdelávanie považuje skôr za investíciu do spoločnej budúcnosti ([15]) než za výdavok, a to v záujme udržateľnejšej, digitálnej a sociálne súdržnej spoločnosti; keďže Parlament žiadal, aby sa investície do vzdelávania a odbornej prípravy stali podstatnou súčasťou nástroja Komisie NextGenerationEU;

I. keďže kvalitné investície do vzdelávania majú vysokú návratnosť, aj keď vyššie výdavky samy osebe nevyhnutne neprinášajú želané výsledky; keďže v priebehu desaťročí zostáva priemerná individuálna miera návratnosti vzdelávania globálne vysoká a stabilná ([16]);

J. keďže treba väčšmi oceniť učiteľské povolanie, ktoré prechádza krízou, keďže sú potrební motivovaní a schopní učitelia a školitelia a keďže je potrebného viac ďalšieho vzdelávania; keďže medzi členskými štátmi vládnu značné rozdiely z hľadiska počiatočného vzdelávania a zaškoľovania učiteľov, ich pracovných podmienok, odmeňovania, hodnotenia, kariéry a kontinuálneho profesijného rozvoja; keďže podľa údajov z roku 2018 sa do zahraničnej profesijnej mobility aspoň raz zapojilo iba 40,9 % učiteľov v EÚ, či už ako študenti, učitelia, alebo na oboch pozíciách ([17]);

K. keďže pri budovaní európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania sa dosiahol pokrok, ktorý je výsledkom dlhodobého úsilia v rámci bolonského procesu a jeho referenčného využitia na poučenie sa zo skúseností s jeho vykonávaním; keďže je potrebné podporovať európske univerzity, pretože prispievajú k európskej excelentnosti a geopolitickej úlohe EÚ;

([15]) Uznesenie Európskeho parlamentu z 25. marca 2021 o formovaní politiky digitálneho vzdelávania.

([16]) Psacharopoulos, G., Patrinos, H. A., *Returns to Investment in Education: A Decennial Review of the Global Literature*, skupina Svetovej banky, apríl 2018.

([17]) Správa Eurydice z 24. marca 2021 o učiteľoch v Európe: kariéra, rozvoj a spokojnosť.

Štvrtok 11. novembra 2021

L. keďže odborné vzdelávanie a príprava sa nevnímajú ako vyhľadávaná voľba a cesta k excelentnosti, ktorá je rovnocenná s ostatnými vzdelávacími dráhami; keďže bez ohľadu na pokrok dosiahnutý v rámci kodanského procesu stále existuje veľa prekážok pre mobilitu vzdelávajúcich sa osôb vrátane dlhodobej mobility učňov;

M. keďže členské štáty nedosiahli v plnom rozsahu ciele a referenčné hodnoty uvedené v rámci pre vzdelávanie a odbornú prípravu 2020, a to najmä ciele posilnenia spravodlivého a kvalitného vzdelávania, zníženia podielu osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, ako aj zníženia podielu osôb vo veku 15 rokov s nedostatočnými zručnosťami v čítaní, matematike a vede pod 15 %;

N. keďže zber kvalitných údajov a štatistiky o vzdelávaní a odbornej príprave sú dva základné predpoklady lepšieho pochopenia relevantných výziev v celej Únii a rozdielov v rámci nej, ako aj riešenia týchto rozdielov;

O. keďže digitálne vzdelávanie a primerané digitálne zručnosti by sa mali považovať za súčasť vzdelávania orientovaného na budúcnosť, a nie za podskupinu alebo alternatívu existujúcich vzdelávacích a vyučovacích metód, pričom by sa mal zdôrazniť význam prezenčného učenia; keďže výrazne viac ako tretina Európanov (42 %) nemá ani základné digitálne zručnosti, pričom existujú výrazné rozdiely medzi členskými štátmi aj v rámci nich; keďže cieľom programu v oblasti zručností je zabezpečiť, aby malo do roku 2025 základné digitálne zručnosti 70 % osôb vo veku od 16 do 74 rokov, čo znamená priemerný nárast o 2 percentuálne body ročne oproti ročnému nárastu o 0,75 percentuálneho bodu v rokoch 2015 – 2019;

P. keďže európsky vzdelávací priestor poskytuje významnú príležitosť na intenzívnejšiu medzinárodnú spoluprácu;

Potreba európskeho vzdelávacieho priestoru

1. zdôrazňuje význam kvalitného, cenovo dostupného a inkluzívneho vzdelávania, ktoré je prístupné pre každého počas celého života, ako aj to, že iniciatíva týkajúca sa európskeho vzdelávacieho priestoru by mala poskytovať viac príležitostí a lepšie príležitosti pre vzdelávajúcich sa v EÚ na štúdium, odbornú prípravu, výskum a prácu kdekoľvek, zvýšiť vzdelávaciu mobilitu, uľahčiť trvalý a zmysluplný dialóg s príslušnými aktérmi a vytvárať prostredie, v ktorom sa zručnosti, kvalifikácie, diplomy a tituly uznávajú a oceňujú v celej Európe;

2. zdôrazňuje, že miera návratnosti vzdelávania je stále veľmi vysoká, a teda viac vzdelávania a odbornej prípravy vo všeobecnosti úzko súvisí so spoločenským a hospodárskym rastom, väčšou rovnosťou a lepšími životnými podmienkami pre každého a na individuálnej úrovni s lepšími profesijnými a osobnými príležitosťami; preto zdôrazňuje neoceniteľný význam vzdelávania, odbornej prípravy a učenia sa, ktoré by mali byť prístupné pre všetkých ako úplne najdôležitejšie faktory umožňujúce spoločenský pokrok a udržateľný hospodársky rast; je presvedčený, že európsky vzdelávací priestor môže a musí zohrávať jedinečnú úlohu pri zlepšovaní prístupu ku vzdelávaniu a jeho kvality v celej EÚ;

3. zdôrazňuje úlohu európskeho vzdelávacieho priestoru pri umožňovaní väčšieho a lepšieho toku študentov, učiteľov a vedomostí, posilňovaní pocitu európskej spolupatričnosti a občianskeho povedomia, zaručovaní práv a hodnôt a poskytovaní spravodlivých a rovnakých príležitostí; zdôrazňuje potenciál Európy stať sa skutočnou vzdelávacou silou využitím bohatstva našej rozmanitosti a výmenou osvedčených postupov na riešenie existujúcich a budúcich výziev;

4. domnieva sa, že vzdelávanie a kultúra sú kľúčom k dosiahnutiu osobného a sociálneho pokroku a blahobytu, k podpore európskeho občianstva, zlepšeniu sociálnej súdržnosti, podpore vytvárania pracovných miest a európskej hospodárskej a sociálnej prosperity spravodlivým a udržateľným spôsobom a k zabezpečeniu toho, aby EÚ bola celosvetovo konkurencieschopným a odolným aktérom, ktorý sa vyznačuje väčšou podnikavosťou s cieľom viesť ekologickú a digitálnu transformáciu;

5. žiada, aby sa využili početné príležitosti na dosiahnutie pridanej hodnoty Únie, ktoré sa ponúkajú vo vzdelávaní, a to najmä prostredníctvom mobility a výmeny najlepších postupov, pri čom zohrávajú mimoriadne dôležitú úlohu programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity;

6. požaduje jasnejší a silnejší geopolitický rozmer európskeho vzdelávacieho priestoru, aby EÚ mohla strategicky využívať svoju vzdelávaciu silu vo vzťahu k najbližším susedom a partnerom;

Prepájanie inštitucionálnych prístupov a prístupov zainteresovaných strán

7. berie na vedomie rôzne vízie a prístupy týkajúce sa európskeho vzdelávacieho priestoru, ktoré vyjadrujú spoločnú vôľu poskytnúť nový impulz európskemu projektu; považuje vzdelávanie za základný kameň pre naplnenie európskeho projektu, pričom úloha EÚ sa zameriava okrem iného na podporu a koordináciu členských štátov pri výmene osvedčených postupov, podnecovanie spoločných noriem a preklenutie existujúcich medzier, pričom obsah vzdelávania a vyučovacie metódy zostávajú vo vnútroštátnej právomoci; zdôrazňuje potrebu väčšej spolupráce v oblasti vzdelávania v rámci Európy aj mimo nej s cieľom vypracovať spoločné prístupy a riešenia spoločných výziev;

8. oceňuje úsilie Komisie o rozvoj európskeho vzdelávacieho priestoru, pričom poznamenáva, že je potrebný komplexnejší prístup, ktorý si vyžaduje značnú spoluprácu a koordináciu medzi všetkými aktérmi a rôznymi zainteresovanými stranami vrátane komunity v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, združení rodičov, sociálnych partnerov, odborových zväzov, mládežníckych organizácií, pracovníkov s mládežou a občianskej spoločnosti; požaduje väčšiu otvorenosť voči novým myšlienkam s cieľom zabezpečiť, aby sa európsky vzdelávací priestor naďalej vyvíjal a slúžil ako stimul pre väčšie a silnejšie partnerstvá, a to aj medzi verejným a súkromným sektorom, a synergie medzi zainteresovanými stranami;

9. víta reakciu Rady na návrhy Komisie, najmä jej zameranie na význam OVP a príležitostí na celoživotné vzdelávanie, ktoré musia byť cenovo dostupné a prístupné pre všetkých, najmä v najvzdialenejších regiónoch EÚ;

10. víta záväzok Komisie dosiahnuť európsky vzdelávací priestor do roku 2025; upozorňuje, že návrhy Komisie sú stále prevažne strategickým náčrtom, a nie konkrétnym plánom politiky; preto navrhuje bez zbytočného odkladu stanoviť jasné stredno- a dlhodobé priority s dosiahnuteľnými cieľmi a termínmi pre opatrenia, ktoré by sa mali prijať, vrátane jasne vymedzených priebežných cieľov, ktoré budú predstavovať rôzne základné prvky skutočného európskeho vzdelávacieho priestoru, pričom treba zohľadniť fiškálne kapacity členských štátov;

11. zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné vypracovať spoločnú stratégiu a plán vykonávania, ktoré budú zahŕňať inštitúcie EÚ, členské štáty a všetky relevantné zainteresované strany vrátane miestnych a regionálnych orgánov a občianskej spoločnosti a v ktorých sa vymedzia ich príslušné povinnosti a príležitosti; trvá na tom, že európsky vzdelávací priestor by mal byť jasný a prístupný a mal by odrážať všetky úrovne riadenia;

Realizácia vízie: spoločné strategické priority a ciele na úrovni EÚ

12. zdôrazňuje potenciál používania nástrojov koordinácie európskych politík na dosiahnutie spoločných cieľov európskeho vzdelávacieho priestoru, a to aj otvorenej metódy koordinácie a európskeho semestra; pripomína úlohu európskeho semestra pri úspešnom vykonávaní politík EÚ v oblasti vzdelávania, pričom uznáva, že pôvodne bol navrhnutý ako nástroj na koordináciu hospodárskych politík v celej EÚ s cieľom zabezpečiť, aby vlády dodržiavali fiškálnu zodpovednosť;

13. vyzýva všetky inštitúcie EÚ a členské štáty, aby sa dohodli na rovnakej vízii, prioritách, cieľoch a referenčných hodnotách týkajúcich sa európskeho vzdelávacieho priestoru a zároveň uznali existujúce rozdiely v Európe;

14. zdôrazňuje význam stanovenia akademickej slobody a pedagogickej autonómie ako základných zásad európskeho vzdelávacieho priestoru;

15. žiada, aby sa využívali synergie medzi európskym vzdelávacím priestorom, európskym výskumným priestorom a európskym priestorom vysokoškolského vzdelávania, ako aj medzi rôznymi programami EÚ; vyzýva na ďalšie posilnenie programov Erasmus+, Horizont Európa, Kreatívna Európa, Európsky zbor solidarity, Digitálna Európa a Občania, rovnosť, práva a hodnoty v prospech všetkých učiteľov, pedagogických pracovníkov, poskytovateľov vzdelávania, pracovníkov s mládežou a všetkých vzdelávajúcich sa osôb;

16. zdôrazňuje, že inkluzívnosť by mala byť ústredným rozmerom európskeho vzdelávacieho priestoru a predpokladom na dosiahnutie kvalitného vzdelávania pre všetkých; zdôrazňuje, že na nikoho by sa nemalo zabudnúť, že každý vzdelávajúci sa má nejaké nadanie a že individuálne rozdiely si treba uvedomovať a oceňovať; zdôrazňuje, že pokrok v plnení spoločných cieľov možno dosiahnuť len prostredníctvom komplexnejšieho prístupu;

Štvrtok 11. novembra 2021

17. zdôrazňuje, že do centra vzdelávacieho procesu je dôležité umiestniť vzdelávajúcu sa osobu; zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby sa uplatňoval prispôsobený prístup k zraniteľným skupinám vrátane ľudí s akýmkoľvek zdravotným postihnutím alebo rozdielmi vo vzdelávaní, ako sú osoby s poruchami autistického spektra alebo osoby s vysokým potenciálom, a podporovať celoškolský prístup k európskemu vzdelávaciemu priestoru; vyzýva Komisiu, aby konzultovala so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, napríklad študentskými združeniami, odborníkmi na pedagogickú podporu, opatrovateľmi vzdelávajúcich sa osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a ďalšími subjektmi, najmä čo sa týka rozvoja európskych univerzít a centier excelentnosti OVP;

18. s potešením víta ciele nového strategického rámca EÚ pre celoživotné vzdelávanie a odbornú prípravu, ktorý bol predmetom uznesenia Rady z 19. februára 2021 o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní, ako aj päť strategických priorít, ktoré sú v ňom stanovené, najmä konkrétne návrhy na to, aby sa celoživotné učňovské vzdelávanie a mobilita stali realitou pre všetkých;

19. zdôrazňuje, že je dôležité zlepšiť pracovné podmienky a že je potrebné, aby učitelia a pedagógovia boli za svoju prácu primerane odmeňovaní; naliehavo vyzýva členské štáty, aby v spolupráci s Komisiou investovali do počiatočného vzdelávania učiteľov a školiteľov, najmä začlenením európskeho rozmeru a nadnárodnej mobility do svojich učebných osnov, aby rozvíjali zručnosti a motiváciu v pedagogickom povolaní, posilňovali uznávanie hodnoty, ktorú pedagógovia prinášajú spoločnosti, a podporovali pedagogickú autonómiu; poukazuje na význam profesionalizácie poskytovateľov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve s cieľom náležite uznať a oceniť ich prácu, ktorá je nevyhnutná pre vzdelávanie detí;

20. naliehavo vyzýva členské štáty, aby podporovali mediálnu a informačnú gramotnosť, kritické myslenie a kultúru tolerancie vo všetkých fázach vzdelávacieho procesu ako prioritu a kľúčový nástroj na posilnenie postavenia zodpovedných európskych občanov prostredníctvom súborov zručností, ktoré potrebujú na boj proti rastúcej vlne dezinformácií a na riešenie výziev 21. storočia;

21. požaduje spoločný rámec pre rozvoj digitálnych zručností; zdôrazňuje potrebu spoločného systému uznávania, validácie a certifikácie digitálnych zručností, kvalifikácií a osvedčení, aby sa zmenšili rozdiely v digitálnych zručnostiach v celej Európe, a potrebu, aby všetky vzdelávajúce sa osoby, najmä deti, mali prístup k základnému digitálnemu vybaveniu;

22. zdôrazňuje potrebu zabezpečiť digitalizáciu univerzít v EÚ a opakuje výzvu na vytvorenie európskej univerzitnej online platformy; vyzýva EÚ, aby uznala pripojiteľnosť a digitálnu infraštruktúru za právo odvodené zo základného práva na vzdelanie;

23. víta nedávne zmeny v Elektronickej platforme vzdelávania dospelých v Európe a vyzýva Európsku výkonnú agentúru pre vzdelávanie a kultúru, aby posúdila, ako ďalej zvyšovať viditeľnosť, pokračovať v rozvoji a posilňovať vplyv komunity pre vzdelávanie dospelých;

24. podporuje používanie kvantitatívnych ukazovateľov a referenčných hodnôt s náležitým ohľadom na rozdiely medzi členskými štátmi a v rámci nich s cieľom umožniť nepretržité porovnávanie a monitorovanie pokroku členských štátov pri dosahovaní spoločných cieľov a stimulovať ďalšie opatrenia v rámci politiky, pričom opätovne zdôrazňuje potrebu dodatočných kvalitatívnych ukazovateľov a referenčných hodnôt a varuje pred príliš ambicióznymi strednodobými cieľmi;

25. zdôrazňuje potrebu zlepšiť kvalitu a zvýšiť frekvenciu potrebných činností zberu údajov a zabezpečiť aktívne monitorovanie príslušných ukazovateľov a referenčných hodnôt, ako je napríklad cieľ dosiahnuť 50 % dospelej populácie, ktorá sa zúčastňuje na vzdelávacích činnostiach, ktorý je stanovený v programe v oblasti zručností pre Európu; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby dosiahli ambiciózne ciele, napríklad pokiaľ ide o podiel žiakov so slabými výsledkami a osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, znížením prvej referenčnej hodnoty z 15 % na 10 % a druhej z 10 % na 5 %;

26. vyzýva na užšiu spoluprácu EÚ s ďalšími organizáciami a inštitúciami ako UNESCO a Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a na aktívne využívanie a podporu existujúceho a budúceho vzdelávacieho výskumu a štúdií s cieľom podporiť členské štáty pri vytyčovaní účinných reforiem politiky; naliehavo žiada Komisiu a členské štáty, aby rozvíjali spoločný a participatívny výskum v oblasti vzdelávania s jasne vymedzeným mandátom a rozpočtom v medziach právomocí EÚ;

27. vyzýva členské štáty a Komisiu, aby poskytli potrebné finančné prostriedky na vytvorenie, vykonávanie a rozvoj európskeho vzdelávacieho priestoru a na zriadenie osobitného finančného nástroja vo viacročnom finančnom rámci na roky 2028 – 2034 s cieľom ďalej rozvíjať európsky vzdelávací priestor a uľahčiť vzájomné uznávanie kvalifikácií; opakuje svoju výzvu, aby sa aspoň 10 % finančných prostriedkov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vyčlenilo na vzdelávanie vrátane digitálneho vzdelávania, a vyzýva členské štáty, aby výrazne zvýšili verejné výdavky na vzdelávanie nad priemer EÚ (4,7 % HDP v roku 2019);

28. nabáda Komisiu a členské štáty, aby na základe partnerstva a konzultácie so všetkými zainteresovanými stranami zaviedli stratégie zmierňovania katastrof pre sektor vzdelávania, a trvá na tom, že v čase krízy, akou je napríklad pandémia COVID-19, je dôležitá spoločná európska činnosť;

Špecifické opatrenia a úvahy týkajúce sa jednotlivých odvetví

29. zdôrazňuje význam učenia sa cudzích jazykov, a najmä angličtiny; zdôrazňuje, že je potrebné, aby členské štáty prijali opatrenia s cieľom podporiť rozvoj jazykových zručností na všetkých úrovniach, najmä v primárnom a sekundárnom vzdelávaní, prijali cieľ Rady Európy v oblasti viacjazyčnosti a dosiahli referenčnú hodnotu, že všetci žiaci majú najneskôr pri ukončení nižšieho sekundárneho vzdelávania dostatočnú znalosť aspoň dvoch ďalších úradných jazykov EÚ a jej členských štátov;

30. vyzýva Komisiu, aby vytvorila nástroje, ktoré členským štátom umožnia implementovať odporúčanie Rady o komplexnom prístupe k výučbe a učeniu sa jazykov, a aby náležite monitorovala pokrok; vyzýva členské štáty, aby zbierali porovnateľné údaje o učení sa jazykov; vyzýva Komisiu, aby poskytovala finančnú podporu školám vyučujúcim európske jazykové zručnosti, najmä materinské jazyky občanov EÚ, ktorí žijú v iných krajinách EÚ;

31. zdôrazňuje potrebu podporovať výskum a inovácie vo vzdelávaní; zdôrazňuje význam európskeho vzdelávacieho priestoru pri podpore pochopenia, štúdia a výskumu špičkových technológií, ako je umelá inteligencia a robotika, s cieľom zvýšiť informovanosť o súvisiacich príležitostiach a výzvach vo vzdelávacom prostredí, a to aj prostredníctvom osobitných vysokoškolských študijných programov vo všetkých členských štátoch; vyjadruje znepokojenie nad tým, že EÚ ako celok nemá dostatočnú ponuku špecializovaných vysokoškolských programov v oblasti umelej inteligencie;

32. víta iniciatívu európskych centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy, ktorá tomuto sektoru poskytuje štruktúru na európskej úrovni; vyzýva na vytvorenie európskeho priestoru odborného vzdelávania a prípravy ako neoddeliteľnej súčasti európskeho vzdelávacieho priestoru; žiada Komisiu a členské štáty, aby pracovali na vytvorení štatútu európskych učňov; zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa niektoré členské štáty zaoberali nedostatočnou atraktívnosťou a prestížou systémov OVP a duálneho vzdelávania; zdôrazňuje, že systémy OVP sa musia ešte viac zamerať na vzdelávajúce sa osoby a prispôsobiť sa meniacemu sa svetu práce; opätovne zdôrazňuje význam uznávania OVP a vyzýva členské štáty, aby riadne a úplne vykonávali príslušné odporúčanie Rady a európsky program v oblasti zručností; zdôrazňuje význam vytvorenia flexibilných a modulárnych vzdelávacích dráh, ktoré vzdelávajúcim sa osobám umožnia kombinovať rôzne vzdelávacie skúsenosti a príležitosti a nadväzovať na ne;

33. zdôrazňuje význam opatrení Komisie a členských štátov v oblasti vysokoškolského vzdelávania, ako je posilnenie bolonského procesu, posilnenie medzinárodného rozmeru európskeho vzdelávacieho priestoru a presadzovanie európskej študentskej karty, a to aj s využitím synergií, ktoré ponúkajú existujúce programy EÚ;

34. naliehavo žiada, aby bol európsky vzdelávací priestor míľnikom v uznávaní diplomov a kvalifikácií v celej EÚ, a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uľahčili rozširovanie automatického vzájomného uznávania výsledkov vzdelávania a študijných pobytov v zahraničí, a to aj v oblasti OVP a prostredníctvom európskych mikrocertifikátov;

35. zdôrazňuje významnú úlohu neformálneho vzdelávania, informálneho učenia sa a dobrovoľníctva, ako aj potrebu uznať ich výsledky; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali mäkké zručnosti v celej EÚ;

36. nabáda členské štáty, aby vykonávali odporúčanie Rady z roku 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie s cieľom dosiahnuť pokrok vo všetkých ôsmich kľúčových oblastiach, ako sú príležitosti pre mladých študentov, aby počas svojho vzdelávania absolvovali aspoň jednu praktickú podnikateľskú skúsenosť, a tým zlepšili uznávanie zručností získaných prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa s cieľom zvýšiť flexibilitu vzdelávacích dráh pre vzdelávajúce sa osoby všetkých vekových kategórií; žiada, aby sa vytvoril európsky rámec občianskych a sociálnych zručností, ktorý by docenil, podporoval a uznával prínosy postupov ako mentorstvo a dohľad nad mládežníckymi činnosťami;

37. zdôrazňuje, že po pandémii COVID-19 sa dištančné vzdelávanie stalo realitou pre mnohé vzdelávajúce sa osoby; zdôrazňuje, že v základnom a stredoškolskom vzdelávaní musí dištančné vzdelávanie zostať krajným riešením a musí dopĺňať prezenčné vzdelávanie, ktoré je kľúčové pre výučbu cenných sociálnych zručností; zdôrazňuje, že moderný, zmiešaný prístup k učeniu zameraný na žiakov v školskom veku sa musí realizovať prevažne v triede a pod vedením učiteľa, ktorý sa z pedagogických dôvodov môže rozhodnúť kombinovať rôzne nástroje, či už digitálne (vrátane online nástrojov) alebo nedigitálne, ako súčasť vzdelávacích úloh ([18]);

38. vyzýva členské štáty, aby podporovali vzdelávanie súvisiace so zmenou klímy a ekologickou transformáciou a zvyšovali informovanosť o Európskej zelenej dohode;

39. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby odstránili rodové rozdiely vo vzdelávaní vrátane vzdelávania a kariéry vo vede, technológii, inžinierstve, umení a matematike (STEAM), aby bojovali proti rodovým stereotypom a diskriminácii a aby odstránili šikanovanie, kybernetické šikanovanie a iné formy obťažovania, diskriminácie a násilného správania s cieľom zlepšiť kultúrnu, etnickú a rodovú rozmanitosť vytváraním a výmenou osvedčených postupov v celej Európe;

40. víta záväzok portugalského predsedníctva Rady spustiť online platformu na uľahčenie výmeny údajov medzi členskými štátmi o výzvach súvisiacich s nezamestnanosťou mladých ľudí v dôsledku pandémie;

41. pripomína význam hromadných otvorených online kurzov (MOOC) ako nevyhnutného prvku na podporu zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie pracovnej sily interaktívnym a prístupným spôsobom; je presvedčený, že európsky vzdelávací priestor by mal podporovať zavádzanie a rozvoj MOOC a odrážať tieto ciele v rámci európskeho prístupu k mikrocertifikátom;

42. poznamenáva, že v súčasnosti neexistuje jednotné, dohodnuté vymedzenie pojmu mikrocertifikát; preto sa domnieva, že treba vymedziť jednotné normy pre celú EÚ s cieľom účinne podporovať ich vzájomné uznávanie medzi členskými štátmi a zabezpečiť, aby zamestnávatelia dôverovali ich hodnote;

Rámec riadenia

43. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby do konca roku 2022 vypracovali konkrétny strategický rámec pre európsky vzdelávací priestor do roku 2030 (EEASF 2030), ktorý bude obsahovať komplexný mechanizmus riadenia, monitorovania a hodnotenia v súlade s cieľom udržateľného rozvoja OSN č. 4, ktorým je „zabezpečiť pre všetkých inkluzívne a spravodlivé kvalitné vzdelávanie a podporovať príležitosti všetkých ľudí celoživotne sa vzdelávať“, a s prvou zásadou Európskeho piliera sociálnych práv; víta návrh na vytvorenie riadiaceho výboru pre európsky vzdelávací priestor, ktorý vytvára základ pre štruktúrovaný a systematický rámec riadenia; zdôrazňuje úlohu Konferencie o budúcnosti Európy v diskusii o ďalšom smerovaní v súvislosti s výzvami, ktorým čelí európske vzdelávanie, a s rozvojom politiky;

44. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa zaviazali k druhu účasti, ktorá sa vyžaduje od členských štátov a iných úrovní verejnej správy vrátane miestnych a regionálnych orgánov, ako aj inštitúcií EÚ, a navrhli účinné mechanizmy viacúrovňového riadenia, v rámci ktorých sa rešpektuje zásada subsidiarity, pričom ich cieľom je vytvárať európsku pridanú hodnotu;

45. žiada objasnenie, pokiaľ ide o mieru zapojenia, ktorá sa očakáva od zainteresovaných strán, odvetví vzdelávania, ktoré boli doteraz nedostatočne zastúpené, a relevantných aktérov občianskej spoločnosti; zdôrazňuje, že rámec riadenia by mal zahŕňať všetky príslušné zainteresované strany pôsobiace vo všetkých sférach vzdelávania vrátane pracovníkov s mládežou a mládežníckych organizácií, ako aj združení rodičov;

([18]) Pozri návrh Komisie z 5. augusta 2021 na odporúčanie Rady týkajúce sa zmiešaného učenia v záujme vysokokvalitného a inkluzívneho primárneho a sekundárneho vzdelávania (COM(2021)0455).

46. vyzýva Komisiu, aby vytvorila platformu európskeho vzdelávacieho priestoru ako interaktívny verejný portál s cieľom podporiť členské štáty a zainteresované strany pri výmene informácií a presadzovaní spolupráce a výmeny osvedčených postupov; je presvedčený, že takáto platforma by mala byť primerane financovaná a prístupná vo všetkých úradných jazykoch EÚ;

47. zdôrazňuje, že európske sčítania, zber údajov a výskum týkajúci sa územných potrieb a vzdelávacích postupov v celej Únii sú kľúčovou prioritou pre členské štáty a ich vzdelávacie systémy;

Smerom k väčšiemu európskemu rozmeru vo vzdelávaní

48. zdôrazňuje potrebu európskeho rozmeru vo vzdelávaní zahrnutím zreteľného európskeho pohľadu do učebných osnov a programov odbornej prípravy učiteľov, pokiaľ ide o všetkých učiteľov, školiteľov a vzdelávajúce sa osoby z formálnych aj neformálnych organizácií a sektora OVP, a to aj s podporou akcií Jean Monnet a pedagogických akadémií; navrhuje, aby sa tieto pedagogické akadémie nazývali „Komenského pedagogické akadémie“; podporuje vytvorenie spoločného rámca pre formovanie a rozvoj kvalifikácií učiteľov v členských štátoch;

49. zdôrazňuje, že je potrebné poskytovať vzdelávajúcim sa osobám komplexné vedomosti o európskej histórii a hmotnom aj nehmotnom kultúrnom dedičstve a podporovať kritickú európsku pamäť a historické povedomie vychádzajúce zo základných hodnôt, na ktorých stojí EÚ; vyzýva Komisiu, členské štáty a Radu Európy, aby spolupracovali v oblasti európskej histórie a vzdelávania v oblasti kultúrneho dedičstva v celej EÚ, a zdôrazňuje potrebu cieleného financovania a iniciatív na zintenzívnenie výskumu európskych dejín, ako aj na podporu verejnej histórie s prihliadnutím na komplexnú povahu dejín nášho kontinentu;

50. žiada Komisiu a členské štáty, aby vytvorili spoločný rámec pre vzdelávanie o EÚ na všetkých vhodných úrovniach a vo všetkých vhodných oblastiach vzdelávania; zdôrazňuje, že je potrebné oboznámiť vzdelávajúce sa osoby s procesom európskej integrácie, inštitúciami a politikami EÚ, právami plynúcimi z občianstva EÚ a s tým, ako sa možno aktívne zúčastňovať na demokratických procesoch EÚ;

51. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vypracovali komplexnú európsku stratégiu a spoločný rámec pre vzdelávanie k občianstvu s európskym rozmerom, ktoré zahŕňa vzdelávanie o európskych hodnotách, ako sú ľudská dôstojnosť, demokracia, právny štát, ľudské práva a rovnosť, s cieľom podporiť výmenu osvedčených postupov a rozvoj spoločného pedagogického materiálu a prístupov; v tejto súvislosti žiada Komisiu, aby preskúmala vytvorenie pracovnej skupiny pre vzdelávanie k občianstvu s cieľom koordinovať túto úlohu a zlepšiť prístupnosť vzdelávania k európskemu občianstvu s cieľom podporiť európsku občiansku kultúru a pocit európskej spolupatričnosti, ktoré by dopĺňali miestny, regionálny, národný a globálny rozmer;

o

o o

52. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii.